

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 25 września 2024 r.

sprawy **M. B. (M. B.)**

skazanego za czyn z art. 197 § 1 k.k., art. 157 § 2 k.k. i art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 § 1 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego,

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 4 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 383/23

zmieniającego

wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 2 sierpnia 2023 r., sygn. akt III K 31/23

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
2. zwolnić skazanego z kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb Państwa;
3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. M. , Kancelaria Adwokacka w T. , kwotę 1476 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych), w tym 23% VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu skazanemu w postaci sporządzenia i wniesienia kasacji.

[J.J.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 2 sierpnia 2023 r., sygn. akt III K 31/23, uznano oskarżonego M. B. za winnego czynu z art. 197 § 1 i 4 k.k., art. 157 § 1 k.k. i art. 207 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., za co wymierzono mu karę 5 lat i miesiąca pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono okres tymczasowego aresztowania; ponadto, rozstrzygnięto o dowodach rzeczowych.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego, wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 4 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 383/23, zmieniono zaskarżony wyrok poprzez wyeliminowanie zwrotów „ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa” oraz „skutkujących naruszeniem czynności narządów ciała J. K. i rozstrojem zdrowia na czas powyżej 7 dni”, kwalifikując czyn z art. 197 § 1 k.k., art. 157 § 2 k.k. i art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. i obniżając karę do 4 lat pozbawienia wolności. W pozostałym zakresie utrzymano wyrok w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniosła obrońca skazanego, zaskarżając go w całości na korzyść skazanego i zarzucając:

„ możliwość zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej opisanej w przepisie art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k., polegającej na nienależytej obsadzie sądu II instancji z uwagi na udział w wydawaniu orzeczenia Pana Sędziego Sądu Apelacyjnego X.Y. tj. osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw”, oraz

„rażące naruszenie prawa, mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku, tj. obrazę przepisów postępowania:

1. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nieprawidłowym rozważeniu zarzutu apelacji dotyczącego obrazu art. 7 k.p.k., w zakresie kompletowania i nieprawidłowej oceny zgromadzonego materiału dowodowego przez Sąd a quo (dokonanej w sposób dowolny i jednostronny a nie swobodny) i

zaakceptowaniu przez Sąd a quem wadliwych wyników postępowania dowodowego, godząc w zasadę rzetelnej i wszechstronnej kontroli, poprzez:

- a. uznanie przez Sąd odwoławczy za wiarygodne zeznania pokrzywdzonej w przedmiocie dopuszczenia się wobec niej przez oskarżonego przestępstw zgwałcenia i usprawiedliwienie przez Sąd ad quem niespójności zeznań pokrzywdzonej doznanyymi przez nią przeżyciami jak również danie wiary zeznaniom bliskich pokrzywdzonej, którzy uzyskali od niej informację o zgwałceniu, przy jednoczesnym pominięciu dowodów, przemawiających na korzyść oskarżonego i przeczących wiarygodności pokrzywdzonej (np. zeznania A. C. , wywiad lekarski k. 12), w szczególności zaś istnienia możliwego motywu zemsty na oskarżonym wobec kierowanych przez pokrzywdzoną do oskarżonego za pośrednictwem komunikatorów internetowych gróźb,
 - b. ustalenie przez Sąd ad quem, że treść dowodu w postaci opinii ginekologicznej biegłych R.D. i T.Z. przemawia na korzyść oskarżonego (k. 12 uzasadnienia), przy jednoczesnym braku odniesienia treści tego dokumentu dla negatywnej oceny zeznań pokrzywdzonej i pozostawienia w opisie czynu oskarżonego danych wskazujących na uszkodzenie przez oskarżonego miejsc intymnych pokrzywdzonej, a także uznania przez Sąd ad quem za dowód potwierdzający relację pokrzywdzonej i potwierdzający dopuszczenie się przez oskarżonego przestępstw zgwałcenia, które nie zostały udowodnione,
 - c. uznanie przez Sąd ad quem, że zmiana zeznań świadka P. M. na etapie postępowania sądowego na zeznania kategoryczne i spójne, w ocenie Sądu odwoławczego wynika z odwagi cywilnej świadka, co powoduje, że ocena dowodu została przeprowadzona w sposób jednostronny, albowiem świadek ten wielokrotnie opierała się na własnych przypuszczeniach, nadto przedstawiła opis sposobu ucieczki i dnia w którym dowiedziała się o ucieczce pokrzywdzonej od oskarżonego w sposób sprzeczny niż wynika to z zeznań świadków A. C. i A. C. czy samej pokrzywdzonej, co powoduje, wbrew ocenie Sądu, że zeznania te były nakierowane na obciążenie oskarżonego,
2. art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. w zw. 410 k.p.k. oraz 7 k.p.k., poprzez zaniechanie przez Sąd ad quem w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego dokonania oceny przeprowadzonego w toku postępowania odwoławczego dowodu z

zeznań świadka M. K. , zwłaszcza w zakresie opisanego przez niego cech charakteru pokrzywdzonej, podczas gdy informacje te mają znaczenie dla oceny wiarygodności pokrzywdzonej, nadto dowód ten został przeprowadzony w toku postępowania odwoławczego, co nie zostało uwzględnione w uzasadnieniu wydanego wyroku,

3. art. 452 § 2 k.p.k. w zw. art. 368 § 2 k.p.k., z art. 366 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. i art. 193 § 1 k.p.k. oraz art. 6 k.p.k., jako rażące naruszenie prawa przejawiające się w rzeczywistym pozbawieniu oskarżonego prawa do obrony i możliwości podważenia wiarygodności wersji wydarzeń przyjętych w akcie oskarżenia jak i wiarygodności zeznań pokrzywdzonej i polegające na uznaniu przez Sąd ad quem za uzasadnione oddalenie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ginekologii przez Sąd a quo i niedopuszczenie tegoż dowodu przez Sąd w postępowaniu odwoławczym, podczas gdy dowód ten miał na celu wykazanie braku wiarygodności pokrzywdzonej i dążenie przez nią do obciążenia oskarżonego, zaś przeprowadzenie dowodu wymaga wiedzy specjalistycznej, nadto ten wniosek dowodowy stanowił powtórzenie wniosku zgłoszonego już na etapie postępowania przygotowawczego i przed Sądem a quo, a który z obrazą art. 170 § 1 pkt. 2 i 3 oraz 169 § 2 k.p.k. został oddalony”.

Mając na uwadze powyższe, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania. Wniosła także o zasądzenie na rzecz obrońcy z urzędu kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych, albowiem te nie zostały opłacone ani w całości, ani w części.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy w Trzebnicy wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna.

Przypomnieć należy, że kasacja nie stanowi trzeciej instancji rozpoznawania spraw karnych, lecz jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym, a zarazem i środkiem kontroli prawomocnych orzeczeń sądowych. To sprawia, że

postępowanie kasacyjne prowadzi tylko do oceny kasacji w aspekcie rażącego naruszenia przepisów prawa przez sąd odwoławczy, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a nie zaś do merytorycznego rozpoznania sprawy, w której kasacja została wniesiona (por. postanowienie SN z 25 lutego 2014 r., IV KK 6/14). Takich wad o rażącym charakterze obrońca skazanego M. B. w treści wniesionej kasacji nie wykazała.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do sygnalizowanej na wstępie kasacji bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k., polegającej zdaniem obrońcy na nienależytej obsadzie Sądu II instancji z uwagi na udział w wydawaniu orzeczenia sędziego X.Y., podkreślenia wymaga, że skarżąca nie podała - poza faktem powołania tego sędziego na stanowisko SSA na skutek uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) – żadnych innych okoliczności rzutujących na ocenę jego bezstronności, wręcz przeciwnie – podała, że nie kwestionuje jego dorobku i doświadczenia zawodowego. Tymczasem w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych, jak zresztą słusznie zacytowała autorka kasacji, wadliwość procedury nominacyjnej nie powoduje automatycznie, że sąd z udziałem sędziego powołanego w takiej procedurze jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (uchwała trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA-I-4110-1/20). Dopiero jeśli zostaną ujawnione konkretne okoliczności dotyczące procedury powołania na stanowisko sędziowskie, wskazujące na naruszenie standardu niezawisłości i bezstronności, należy stwierdzić bezwzględną przyczynę odwoławczą. Skoro skarżąca takich argumentów nie sformułowała, a nie są one również znane Sądowi Najwyższemu z urzędu, to zarzut ten nie mógł zostać uwzględniony.

Przechodząc do dalszej części kasacji, w której obrońca sformułowała zarzuty merytoryczne dotyczące skazania oskarżonego za czyn z art. 197 § 1 k.k., wskazać należy, że okazały się one oczywiście bezzasadne. Wbrew odmiennym twierdzeniom obrony, wskazującym na naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., mające polegać na nieprawidłowym rozważeniu podniesionej w apelacji obrazy art. 7 k.p.k., stwierdzić należy, że Sąd odwoławczy rzetelnie

rozważył zarzuty apelacji ze sfery oceny dowodów. Poprzez wskazany zarzut obrońca kontestuje, ponownie, ocenę dowodów w sprawie prowadzącą do uznania sprawstwa M. B. , co jest w istocie niedopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym. Dostrzec też trzeba, że Sąd odwoławczy, choć nie uznał w całości linii obrony za skuteczną, zmienił wyrok na korzyść oskarżonego, zarówno w zakresie ustaleń faktycznych, jak i wymiaru kary. Lektura uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku nie potwierdza, by Sąd ten w ramach dokonywanej kontroli odwoławczej przekroczył granice swobodnej oceny dowodów, zarówno jeśli chodzi o zeznania pokrzywdzonej (s. 7 i nast.), jak i opinię ginekologiczną (s. 11-12), czy zeznania świadka P. M. (s. 8, 9). Sąd II instancji nie był przy tym jednostronny, dostrzegł bowiem cały kontekst relacji pokrzywdzonej z oskarżonym, w tym także okoliczności stawiające pokrzywdzoną w negatywnym świetle; miał na uwadze również rozbieżności w zeznaniach świadka P. M. . Nie można zaś uznać, że po dokonanej weryfikacji oceny dowodu z opinii ginekologicznej, który Sąd II instancji uznał za korzystny dla oskarżonego, powinien on być dokonać zmiany opisu czynu, skoro okoliczność stosowania wobec pokrzywdzonej przemocy seksualnej ze strony oskarżonego została ustalona także na podstawie innych dowodów.

Drugi zarzut kasacji, sformułowany jako naruszenie art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. w zw. 410 k.p.k. oraz 7 k.p.k., także nie mógł zasługiwać na uwzględnienie. Wprawdzie Sąd Apelacyjny nie odniósł się szczegółowo do oceny dopuszczonego w toku postępowania odwoławczego dowodu z zeznań świadka M. K. (jak i przedłożonej korespondencji internetowej), co powinien był zrobić w uzasadnieniu swojego wyroku, jednak to uchybienie w kontekście całokształtu okoliczności sprawy i treści pisemnych motywów rozstrzygnięcia nie miało wpływu na treść wyroku. Ponadto, zauważenia wymaga, że obrońca w kontekście eksponowanych zeznań i treści korespondencji wskazuje jedynie na cechy czy zachowania pokrzywdzonej, które jego zdaniem są istotne z punktu widzenia ustalenia jej wiarygodności, a ta została już wszechstronnie oceniona przez Sądy obu instancji, w tym w świetle zeznań innych świadków.

Nie sposób również stwierdzić wystąpienia podnoszonego w trzecim zarzucie kasacji naruszenia art. 452 § 2 k.p.k. w zw. art. 368 § 2 k.p.k., z art. 366 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. i art. 193 § 1 k.p.k. oraz art. 6 k.p.k., mającego

przejawiać się w rzeczywistym pozbawieniu oskarżonego prawa do obrony poprzez uznanie za prawidłowe oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ginekologii. Sąd odwoławczy w sposób przekonujący i klarowny wyjaśnił decyzję o oddaleniu tego wniosku dowodowego (s. 11-12 uzasadnienia), uznając, że uprzednia opinia jest dla skazanego w zasadzie korzystna, a upływ czasu od zdarzenia powodował niemożliwym dokonanie jasnego określenia mechanizmu powstania obrażeń.

Z powyższych względów, nie dopatrując się w przedmiotowej sprawie zaistnienia którejkolwiek z wymienionych w treści art. 439 § 1 k.p.k. bezwzględnych przyczyn odwoławczych, ani innej rażącej obrazy prawa mogącej mieć istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu II instancji, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 535 § 3 k.p.k., zdecydował o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego, jako oczywiście bezzasadnej.

Dostrzegając pobyt skazanego w zakładzie karnym, korzystanie z pomocy obrońcy z urzędu i zwolnienie sądowe z kosztów postępowania rozpoznawczego w obu instancjach, Sąd Najwyższy postanowił zwolnić M. B. również z kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb Państwa.

Uznając wniosek obrońcy o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postaci sporządzenia i wniesienia kasacji za zasadny, Sąd Najwyższy na podstawie § 17 ust. 3 pkt 2 i § 4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2024.763) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. M. kwotę 1476 zł, w której zawarto podatek od towarów i usług.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

[a.ł.]

